

Sammanfattning av Konkurrensverkets riktlinjer för användning av hållbarhetskriterier vid offentlig upphandling

Den 1 juli 2014 flyttades Miljöstyrningsrådets verksamhet med hållbar upphandling till Konkurrensverket som nu driver arbetet vidare. Miljöstyrningsrådets webbplats och samtliga kriterier med tillhörande information kommer att finnas tillgängliga och hållas uppdaterade fram till årsskiftet 2014/15. Då kommer allt innehåll att införlivas i Konkurrensverkets nya webbplats. Konkurrensverket kommer att fortsätta att förvalta och utveckla de av Miljöstyrningsrådet framtagna kriterierna inom ramen för en aktiv förvaltning där Konkurrensverket fortsatt kommer att arbeta med referens- och expertgrupper för att tillse att kriterierna får en så bred förankring som möjligt. Konkurrensverket ser offentlig upphandling som ett strategiskt verktyg för en hållbar samhällsutveckling och vill särskilt framhålla att myndigheter har stor frihet att ställa långtgående miljökrav. Konkurrensverket gör även bedömningen att det är möjligt att ställa miljökrav som går utöver EU:s harmoniserade lagstiftning. Upphandlande myndigheter har stor frihet att bestämma vad de vill köpa, men inte från vem.

Sammanfattning av Konkurrensverkets riktlinjer:

- Utrymmet att ta miljöhänsyn och sociala hänsyn i samband med offentliga upphandlingar har successivt blivit allt större. Hållbar utveckling har genom politiska beslut blivit ett prioriterat mål och handlingsdirigerande för EU:s politik och lagstiftning.
- Konkurrensverket avser att inom ramen för den aktiva förvaltningen fortsätta Miljöstyrningsrådets mycket uppskattade arbete med referens- och expertgrupper och föra dialog med marknaden och övriga intressenter och tillse att de framtagna kraven är relevanta och effektiva i förhållande till sitt syfte.
- Upphandlande myndigheter har stor frihet att bestämma vad de vill köpa men inte från vem. Krav och kriterier måste vara kopplade till föremålet för

kontraktet och de måste vara möjliga att kontrollera och följa upp. De får inte heller vara godtyckliga eller uppenbart osakliga (Jfr. RÅ 2010 ref. 78 det s.k. "Triclosanmålet").

- Det finns inget i lagstiftning eller praxis som säger att miljökrav eller kriterier måste ge en mätbar effekt i förhållande till sitt syfte för att vara tillåtet. Kraven och kriterierna måste emellertid vara kopplade till det som ska upphandlas och får inte heller vara godtyckliga eller uppenbart osakliga.
- Krav eller kriterier som inte utgår från den upphandlande myndighetens faktiska behov utan snarare innebär att en viss leverantör gynnas genom riktade förfrågningsunderlag, exempelvis genom att skraddarsy kraven i en upphandling, är inte tillåtna. Likaså får kraven inte syfta till att (direkt eller indirekt) utesluta leverantörer som har möjlighet att leverera varor eller tjänster som möter myndighetens faktiska behov.
- Upphandlande myndigheter får inte gynna lokala leverantörer. Om det däremot är varans eller tjänstens egenskaper, till exempel krav på nylagad mat eller kort inställetid, som gör att varan eller tjänsten i praktiken endast kan levereras lokalt, är sådana krav förenliga med upphandlingsregelverket, förutsatt att de är objektiva och förenliga med proportionalitetsprincipen. Det är emellertid tillåtet för myndigheter att på vissa sätt möjliggöra för små och medelstora företag att lämna anbud i upphandlingar, däribland lokala leverantörer på orten, genom att exempelvis dela upp upphandlingar i mindre delkontrakt. Att vissa leverantörer inte kan leverera den efterfrågade varan innebär inte i sig ett brott mot likabehandlingsprincipen.
- Enligt Konkurrensverkets mening är det viktigt att myndigheter följer upp och kontrollerar sina avtal, för att säkerställa att den ska få den kvalitet på de varor och tjänster som har upphandlats. En väl genomtänkt och för respektive avtal eller avtalsområde anpassad uppföljning och kontroll är också ett sätt för den upphandlande myndigheten att visa respekt för leverantörerna, bekräfta att den menar allvar och skapa en bra avtalsrelation mellan parterna.

- Redan vid valet av krav i framtagande av förfrågningsunderlaget bör myndigheter planera vilka resurser som krävs för uppföljning och kontroll av kraven under avtalsförvaltningen. Vilka resurser myndigheten avsätter för uppföljning av avtalet kan med andra ord påverka vilka krav som kan ställas på det som upphandlas.
- Enligt Konkurrensverkets mening är det möjligt att ställa krav som går utöver harmoniserad lagstiftning. Upphandlande myndigheters agerande i samband med offentlig upphandling bör således i fråga om sådana krav inte likställas med nationella lagstiftningsåtgärder som reglerar marknadstillträde under förutsättning att kraven även i övrigt är förenliga med upphandlingslagstiftningen.